

796

Covar

(ALDC, VI, 1444. *Covar*)

El lexema, amb les seves var. fonètiques, expressa el concepte ‘la lloca, escalfar els ous, posant-s’hi damunt, per a la naixença dels pollets’. Es tracta d’un mapa monolexemàtic, *covar*, amb var. formals. El mot deriva del llat. CŪBĀRE ‘jeure, fer llit’ que en llat. cl. s’aplicava a les persones, enfront de INCUBARE, atribuït als animals; però aviat aquell es va imposar sobre aquest (que potser sobreviu en el basc ant. *inguma* ‘bruixa’ ← ‘malson’).

Covar (s. XV; fr. *couver*, it. *covare*, oc. *coar*), des del seu sentit general de ‘jeure’, que va ser substituït per *colgar(-se)* (< COLLŌCARE), es va passar a l’específic de ‘escalfar els ous’ (veg. per un procés semblant el fr. *traire*, pròpiament ‘estirar’ → ‘munyir’); var. protètica *acovar* 162 i locució *fer la covada* 85. El problema més interessant del mot és el tractament de la consonant intervocàlica: CŪBĀRE va donar *co[v]ar* amb labiodental, com *FABA* > *fava*, *GLĒBA* > *gleva*, conservada en alg., bal., part del Camp de Tarragona, part del val. (veg. *PALDC*, I, mapa 12 i IV, mapa 474),

habitual a l’edat mitjana, però convertida en bilabial (*co[β]ar*) a partir del s. XVI; *coar* implica una caiguda de la consonant labial en contacte amb una vocal velar, com *PAVŌRE* > *paor*, *por*, *SABŪCU* > *saüc*, però que deu ser una prolongació de la var. oc.; *cogar* 7 és resultat de la inserció d’una -g- antihiatàtica, com *cua* > dial. *cuga*, o bé d’una equivalència acústica [β] = [ɣ] (cf. Veny, 2001 b: 96 i 106).

Llocar 85 és una creació de l’alg. a partir de *lloca* (< *LOCCA, alteració de l’arrel onomatopeica GLOCC-), que conviu amb *fer la covada* i *covar*. *Clossir* 9 deriva del llat. GLOCIRE ‘escatainar’, probable occitanisme, amb extensió de significat, si no és error de l’informant.

Estem, doncs, en presència d’un mot monolexemàtic, amb el tractament tradicional de la -B- llatina, segons els dialectes, i amb la var. pròpia del ross., *coar*, resultat del contacte amb l’oc., però que baixa dins els parlars empordanesos. *Covar* és l’únic mot normatiu des del *DOrt*, 1917.

